

TAVERTET: LA TORRE DE LA VALL

i un enigma en el campanar

Creiem que val la pena exposar unes consideracions a mig camí entre la constatació de la realitat i la suposició sorgida de probables conjectures. Tot gira sobre la possible relació de la Torre de la Vall i el campanar de l'església parroquial de Tavertet. Situem les dues parts involucrades.

La Torre de la Vall, o de la Guàrdia és un dels edificis més importants de Tavertet. Si repassem el seu aspecte cronològic trobem que la torre es pot datar com a obra dels segles XIII-XIV, edifici posterior a l'esclat de construccions romàniques del segle XI, que caracteritzen el municipi com a testimonis de l'assentament més primerenc del poble: església parroquial de Sant Cristòfol, Sant Miquel de Sorerols, Sant Corneli, Sant Bartomeu Sessorgues i Santa Cília. A partir del segle XIII podem suposar que la comunitat viu una època de progrés, ja que en surten personatges de la talla de Guillem de Tavertet, conseller de Pere el Catòlic, mentre que al segle XIV sorgeix Galceran Sacosta, una persona molt inquieta que fou bisbe de Vic.

Valorant la seva funcionalitat, constatem la realitat d'un ús militar de guarda i defensa, ja que s'alça en un indret, a nord del poble, on es domina tot l'entorn; està en un assentament vigorós, damunt d'una gran roca d'aspecte imponent. Per fortuna, la construcció es conserva íntegra sense cap modificació important que li desvirtuï les característiques inicials. Posteriors edificacions adossades a partir de 1667 li afegiren funcions de pagesia, sense llevar-li la seva majestuositat primitiva. L'obra té l'alçada d'uns 20 m, una planta rectangular d'aproximadament 5x6 m, amb els murs d'un metre de gruix. Originàriament tenia unes portes a la façana sud, convertides posteriorment en finestres, que donaven entrada per l'exterior a cinc plantes corresponents a l'estructura inicial, completada amb la coberta i els merlets del ter-

rat. La planta baixa està afermada directament a la roca, és molt reforçada, no té obertures, es cobreix amb volta de canó apuntada i se li suposa funcions de presó.

La Torre de la Vall, dins del conjunt arquitectònic d'època posterior que l'envolta.

Foto: Jordi Gumí

Històricament és citada en documents del 1314 i 1473 que descriuen tasques, reunions i actes realitzats en el seu recinte. Quant a la pagesia, fou ocupada fins al 1970-72 i de fa uns anys ha tornat a ser habitada per Josep Crous, el Pep de la Torre, persona singular, artesà —artista coneixedor de moltes especialitats, des de les propietats de les herbes i ungüents a l'art de tallar la fusta amb mestria— i també un bon masover que vigila, resseguint-la curosament, una

mesurada rehabilitació de tot el conjunt que suara s'està realitzant. Una detallada descripció de la Torre és troba al llibre de l'Assumpta Serra La comunitat rural a la Catalunya Medieval: Collsacabra (s.XIII-XVI) (1990). També està documentada al llibre de Quirze Parés La despoblació rural i les masies del Collsacabra (1985).

Passem a la segona part d'aquest relat. Tot va venir en observar el campanar del poble posant

atenció a la façana que mira al nord. Sota d'una petita finestra, que es veu enxiquida amb maons, a l'indret d'un metre i mig més avall, es detecten quatre carreus, disposats en sentit vertical i distribuïts horitzontalment; és notori que no segueixen el ritme de les altres pedres de la paret. A primer cop d'ull hom diria que són uns blocs escapçats a ran de mur que possiblement, en origen, sobresortien actuant de possibles mènsules; si fem volar la imaginació un ja pensa en l'existència d'una balconada. Ajuda a considerar aquesta possibilitat l'observació de les pedres de sota de la finestra, una agrupació evidentment sobreposada just fins al nivell de la part superior dels quatre blocs esmentats. Per acabar d'arrodonir la investigació, fitem ben visible, a un metre més amunt del bloc de la dreta i del de l'esquerra, un forat tapat amb maons que, per la seva dimensió, bé podria ser l'encaix d'una barana. També s'observa, al damunt de la llinda de la finestra, uns forats que serien la possible implantació d'uns colls de fusta corresponents a una teuladeta. Potser són massa supòsits només basats en l'observació, però ens arrisquem a fantasiar. La teoria expressada va agafant empenta quant pugem a l'interior del campanar i esbrinem l'aspecte de la finestra per dins. En aquest indret es veu ben

Vista exterior de la façana nord del campanar de l'església, en què s'identifiquen els detalls descrits en el text.

Foto: Jordi Gumí

AVENTURA - ESPORT - TURISME

**TRAVESSES ÀRTIQUES - EXPEDICIONS DE MUNTANYA - RUTES EN BTT
HOTELS I APARTAMENTS A LES PRINCIPALS ESTACIONS D'ESQUÍ...**

Viatges © Alemany

Tel. 93.883.33.30

www.valemany.com

VIC - MANLEU - TORELLÓ - BARCELONA - REUS - VALLS

Restaurant Can Pascual

Folgueroles

Des de 1944 AL SEU SERVEI

Plaça Verdaguer, 3 - 08519 FOLGUEROLES (Osona - Barcelona)

Tel. 93 812 21 18 - Fax 93 812 22 75

e-mail: jaumepascual@jazzfree.com - www.osonaweb.com/pascual

**HOSTAL **
ESTRELLA**

RUPIT Tel. 93 852 20 05

www.hostalestrella.com

clarament l'estructura d'una porta, de la qual es conserven la llinda, els brancals i la seva adaptació al gruix de la paret; com a complement hi ha la presència d'un fragment de mur que la va convertir en la petita obertura que ara tenim. Disposem de prou arguments per confirmar que a la façana nord del campanar de la església de Tavertet hi va existir alguna espècie de balcó, amb una probable coberta, des d'on es podia contemplar el sot de la Vall.

Ara ens acostem més als supòsits que ens vénen rondant a l'entorn d'aquest tema. Si es considera la façana nord del campanar encara a la Torre de la Vall, que té les obertures cap a sud, es pot imaginar una intencionada relació visual directa, d'observació o de vigilància, que servia de comunicació entre els dos edificis.

Els historiadors determinen que el campanar fou bastit entre els segles XII-XIII, mentre atribueixen a la Torre una edificació datada entre els segles XIII-XIV. Afinant una mica, posant-hi una certa inventiva, no costa massa suposar una relació constructiva als entorns del segle XIII, que féu alçar les dues torres amb ànim de defensa combinada. No ens semblaria probable que el balcó fos de la mateixa època, vista l'estructura interna de la porta. Una altra hipòtesi seria pensar en un balcó obert en aquesta façana, en època posterior a la construcció original (potser del segle XV al

*Interior del campanar a l'indret de la petita finestra.
Foto: Jordi Gumí*

XVIII), que també tenia el mateix propòsit militar o alguna funció que no podem demostrar.

Ara ens permetem llençar una pregunta als investigadors, pacients examinadors de papers i pergamins, que tenen la gentilesa d'ocupar-se de la història de Tavertet: no fóra possible trobar alguna referència documental sobre el tema que estem tractant? Més d'una persona interessada en els fets del passat els ho agrairia sincerament.

Jordi Gumí

FORMATGERIES ARTESANES DE CANTONIGRÒS

Ctra. de Vic a Olot, Km
24
08569 Cantonigròs
(Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 06

Restaurant

COLL DE CONDREU

Ctra. Vic-Olot
Tel i Fax 972 44 43 19
17166 SUSQUEDA (Girona)

Hostal Collsacabra

BAR-RESTAURANT • HABITACIONS

Passeig de les gorgues, 6 Tel. 93 856 81 53
08511 SANTA MARIA DE CORCÓ - L'ESQUIROL

Hostal Can Nogué

C. del Mig, 2
Tel. 93 856 52 51
TAVERTET